

1867.	Prestsekkju Helgu Arnfinnsdóttur	5 rd.
8. júní.	— Guðrúnu Vernharðsdóttur	15 —
	— Kristínu Pálsdóttur	25 —
	— Oddnýju Ingvarsdóttur	20 —
	— Þóru Auðunardóttur	20 —
	— Elínu Einarisdóttur	30 —
	— Marenu Havstein	10 —
	— Guðbjörgu Aradóttur	10 —
	— Guðríði Helgadóttur	10 —
	— Sigríði Jónsdóttur	10 —
	— Guðrúnu Ingvarsdóttur	20 —
	— Kristínu Eiríksdóttur	12 —
	— Guðnýju Jónsdóttur	15 —
	— Solveigu Markúsdóttur	10 —
	— Þorbjörgu Jónsdóttur	18 —
	— Margrētu Narfadóttur	40 —
	— Guðlögu Eiríksdóttur	15 —
	— Guðrúnu Jónsdóttur	10 —

Þetta er yður hér með til vitundar gefið yður til leiðbeiningar og til þess að þér kunngjörð það þeim, sem hlut eiga að, og um leið og vör vísum til bréfs stjórnarráðsins 15. júlímán. 1865, skal því við bætt, að landfógetanum á Íslandi hefir í dag verið boðið að greiða fé þetta úr jarðabókarsjóði Íslands.

8. júní. **27. Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stíptamtmannsins og biskupsins yfir Íslandi, um fyrirkomulag latínuskólans í Reykjavík.**

Í bréfi dagsettu 25. maímán. f. á. skoraði kirkju- og kennslustjórnin á yður, herra stíptamtmaður, og yður, háæruverðugi herra, að veita skólameistarann og kennurunum við hinn lærða skóla í Reykjavík færi á að koma fram með athugasemdir þær, er þeim kynni að virðast álitsskjal Maðvígs konferenzráðs í málefninu um endurbætt fyrirkomulag á tæðum

1867.

8. júní.

skóla gæfi þeim tilefni til. Nú hafði þér með bréfi 4. okt. f. á. sent hingað bæði álitsskjal frá öllum kennurum skólans í sameiningu, er fer því fram, að þeir sé allir á einu máli um, að ekki þurfi í neinu að breyta fyrirkomulagi skólans, allrasízt að því er kennsluaðferðina snertir, og stingi því uppá, að hún haldist óbreytt, og einnig álitsskjal frá skólameistararum, sem í öllum aðalatriðum er samdóma kennurum. Þér hafði jafnframt látið það álit yðar í ljósi, að með því að aðalorsökin til þess að alþingi og nefnd sú, sem skipuð var til að ræða skólamálið samkvæmt bænarskrá alþingis, fóru þess á leit, að fyrirkomulagi skólans væri breytt, var sú, að þá komu svo fáir í skólann, en nú, líklega sér í lagi vegna fjölgunar ölmusanna, er skipt svo um, að skólasveinar eru nú helmingi fleiri en 1862, og með því að ekki yrði hjá því komizt, ef kennsluaðferðin yrði gjörð einfaldari, að gjöra þyrfti miklar breytingar, er sumar hverjar yrðu erfðar viðfangs, þar sem koma yrði nýju skipulagi á samband skólans við háskólann og prestaskólann, þá muni skólanum vera hentast, að málefnum um fyrirhugaðar endurbætur á honum sé frestað fyrst um sinn. Samt hafði þér vikið á, að margt virðist mæla fram með breytingu þeirri, sem kennsluumsjónarmaðurinn hefir bent á, að gjöra ensku að skyldukennslugrein, en gefa skólasveinum aptur að eins kost á að læra þjóðversku, og láta tilsögn í frönsku fyrir þá, sem hana vilja læra, vera utanskólamálefni, en þar sem skólameistarinn í álitsskjali sínu hefir mælt fram með uppástungu kennaranna um að skipta fyrsta bekk í tvo bekki, hafði þér sagt, að þér dirfist ekki að fylgja þeirri uppástungu eindregið fram, af því að kennararnir hafi fullyrt, að þá yrði að fjölga kennslutímunum svo, að kennararnir, sem nú eru, kæmist ekki yfir kennsluna, og gjöld skólans því mundu aukast talsvert, ef að ætti að koma þessu í kring.

Stjórnarráðinu virtist hlýða, áður en lagður væri úrskurður á málefni þetta fyrir fullt og allt, að veita kennsluumsjónarmanninum færi á að kynna sér það, sem þannig var seinna komið fram í málinu, og heyra álit hans um það, og nú, er vèr höfum fengið ítarlegra álitsskjal frá tæðum embættismanni,

1867.
8. júní.

þar sem hann mælir á móti, að gjörð sé nein mikilsvarðandi breyting á fyrirkomulagi skólans fyrst um sinn, og að því er snertir þá einu breytinguna, sem þér hafið fremur verið áfram um að komið væri á, ekki vill mæla með henni, úr því kennararnir leggja á móti henni, skal yður kunngjört, sjálfum yður til leiðbeiningar og til þess að þér auglýsið það, að stjórnarráðinu ekki virðist, eptir öllum atvikum, nú sem stendur vera ástæða til at halda lengra úti þetta málefni.

Þar sem þér, herra stiptamtmaður, og þér, háæruverðugi herra, í bréfi 11. septembermán. f. á. hafið beiðzt úrskurðar um, hvort að þér eigið að annast um, að gefin verði út latínsk orðabók með íslenskum þýðingum samkvæmt uppástungu kennaranna í skólanum um það efni, en þar var ætlaðt á, að hún yrði hér um bil 40 arkir á 30 rd. hver örk, skulum vör í sambandi við það, sem sagt er hér að framan, og til framhalds bréfi stjórnarráðsins 4. októbermán. f. á. geta þess, sem hér fer á eptir. Það er hvorttveggja, að stjórnarráðinu virðist önnur eins orðabók, og stungið hefir verið uppá, óþarflega stór til þess að vera rotuð í neðstu bekkjunum í skólanum, og hins vegar mundi hún verða svo kostnaðarsöm, að ekki mundi vera nein líkindi til að ríkisþingið fengist til að veita fê það, er til þessa þyrfti, þar sem þingið hefir neitað að veita miklu minni upphæð, sem beiðir var um í frumvarpinu til fjárhagslaganna fyrir fjárhagsárið, sem nú er að líða, til þess að gefa út stutta latínska orðabók með íslenskum þýðingum. Stjórnarráðið fær því ekki betur sæð, en að það verði að hætta við að hugsa til að láta gefa út orðabók, en að koma megi hinu sama áformi fram í öllu verulegu með því, að láta leggja út latínska lestrarbók með *clavis* aptanvið, til þess að hafa við kennsluna í neðstu bekkjunum. Um þetta úrræði hefir verið leitað álits kennsluumsjónarmannsins, og hefir hann látið álit sitt í ljósi á þá leið, sem þér munuð sjá á meðfylgjandi útdrætti úr bréfi hans.¹

¹) Útdráttur úr bréfi kennsluumsjónarmannsins 13. maímán. 1867.

Eins og nú er ástatt, þykir mér vænt um, að samin sé latínsk málmyndalýsing á íslenzku; að hætta verði við fyrst um sinn að

En áður en lagður er úrskurður á málið fyrir fullt og allt, höfum vér viljað heyra álit yðar um þetta efni, og skal því um leið við bætt, að eins og vikið er á hér að framan mun ekki verða neitt fè til á þessu fjárhagsári til þess að gefa bókina út.

1867.

8 júní.

28. Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til biskupsins yfir Íslandi, um afnot Arnheiðarstaða í Norðurmúla-sýslu.

15. júní.

Eins og yður mun vera kunnugt, háæruverðugi herra, sendi alþingi 1859 konungi þegnlega bænarskrá um betri stjórn og

hugsa til að koma út með 1200 rd. styrk úr opinberum sjóði latínskri orðabók með íslenskum þýðingum, verð jeg að viðurkenna, og þykir mér þá dável tilfallið, að gefin sé út (ekki lögð út) handa Íslandi máttuleg latínsk lestrarbók með orðasafni, er eigi við efni hennar, með íslenskum þýðingum. Það er undir því komið að fá lestrarbók, er hafi margbreytt efni inni að halda og þá um leið flest þau orð, sem venjulegast koma fyrir. Latínsku lestrarbækurnar, sem hér hafa verið gefnar út, eru ekki sérlega vel fallnar til þessa, af því að á þeim er, mjög á móti mínum vilja, of málfræðislegt snið, og ætlazt er til, að þær þræði og skýri með dæmum hverja einstaka reglu málfræðinnar. Þó held jeg, að lestrarbók W. A. Borgens, prófessors, með orðasafni aptanvið, yrði helzt lögð til grundvallar. Samt væri gott, að einhver eða einhverjar af hinum betri latínsku kennslubókum, sem nýlega hafa komið út á þýskalandi, og nóg er til af, en jeg ekki þekki sérstaklega, væru hafðar til samanburðar af þeim, sem tekst þetta starf á hendur; ef jeg fæ að vita, hver það verður og hann vill það, þá er jeg fús á að kynna mér og velja handa honum nokkrar lestrarbækur, sem mest eru brúkaðar, og benda honum á, hvað mér virtist helzt yrði notað. Orðasafnið yrði (eins og Borgen vikur á) að vera svo fullkomið, að ekkert orð, sem mjög er almennt og oft kemur fyrir, vanti, líka mætti ef til vill hafa sérstaka hliðsjón af nokkrum bókum í Cæsar. Lestarbókin verður að hafa inni að halda svo mikið samhangandi efni, dæmisögur og smásögur, sem verður, en ekki nema hið allranaúdsynlegasta handa viðvaningum af lausum málsgreinum og orðskviðum.